

ਐਕਟਿੰਗ ਸੀਜੇ ਅਤੇ ਆਈਐਸ ਟਿਵਾਣਾ ਜੇ,

ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ, - ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ, -ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

ਸੀ.ਆਰ. ਮਿਸ. 1983 ਦਾ ਨੰਬਰ 2763 ਐਮ..

1 ਮਾਰਚ 1984 ਈ.

ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ (1974 ਦਾ II)— ਧਾਰਾ 204 ਅਤੇ 438— ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ com ਮੁਦਈ 'ਤੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ— ਧਾਰਾ 438 ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ— ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ— ਕੀ ਜ਼ਮਾਨਤਯੋਗ ਵਾਰਸਟਾਂ ਵਿਚ ਪਹਿਲਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਜਾਰੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ— ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ— ਕੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਿੱਥੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ।

ਵੀ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਵਾਲੀ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 204, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ, 1973, ਇਕਮਾਤਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ. ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਸੰਮਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰੰਟ, ਪਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦੋ ਅਪਵਾਦ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਧਾਰਾ 87, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਦੂਜਾ, ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪਿਆ ਗਿਆ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਹੈਜ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਇੱਕ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ (ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰੇਗਾ—ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਨੋਟਿਸ ਲੈਣਿਆਂ ਜਿਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਦਾ ਇੰਚਾਰਜ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਵਾਰੰਟ ਦੇ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਪਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਮੁਲਜ਼ਮ ਵਜੋਂ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ। (ਪਰਾ ੫)।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438, ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਨ ਕਾਰਕ, ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਫੜੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ। ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਚਿੰਤਾ ਨੂੰ ਜਨਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 438(1), ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮਾਫਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਰਾਹੀਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਭਾਵ, ਲਗਭਗ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਹਤ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 438(1), ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ

ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਕੀ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ-ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ, ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਰਾਹੀਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਕਤ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਰਾਹੀਂ ਹੀ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

(ਪਰਾ ੭)।

ਰਾਮ ਲਾਲ ਸਾਨੂੰ. ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ, 1976 CLR 388.

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਰਾਜ ਅਤੇ ਹੋਰ 1983(1) ^CLR 473।

ਓਵਰਲੂਡ।

438 ਕਰੌੜ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਰਜ਼ੀ ਪੀਸੀ ਬੇਨਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਕਿਰਪਾ ਕਰਕੇ ਧਾਰਾ 302/34, ਆਈਪੀਸੀ ਦੇ ਅਧੀਨ ਕੇਸ ਦੇ ਲੀਬਿਟ ਹੇਠ ਦੌਰਾਨ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ — ਐਫਆਈਆਰ ਨੰਬਰ 212, ਮਿਤੀ 24 ਅਕਤੂਬਰ, 1982 ਨੂੰ ਥਾਣਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ ਵਿੱਚ। ਅਤੇ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਰਾਹੀਂ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਫੈਸਲੇ ਲਈ 3 ਜੂਨ, 1983 ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਜੇ. ਐੱਮ. ਟੰਡਨ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਕੋਲ ਕੇਸ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਮਾਣਯੋਗ ਐਕਟਿੰਗ ਚੀਫ਼ ਦੀ ਸ਼ੁਮਲੀਅਤ ਵਾਲੇ ਵੱਡੇ ਬੈਂਚ ਵਿੱਚ ਜਸਟਿਸ ਐਮਪੀਸੀ ਜੈਨ ਅਤੇ ਮਾਨਯੋਗ ਜਸਟਿਸ ਆਈ.ਐਸ ਟਿਵਾਣਾ ਨੇ ਆਖਰਕਾਰ 1 ਮਾਰਚ, 1984 ਨੂੰ ਕੇਸ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਆਰ.ਐੱਸ.ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ।

ਭਗਵੰਤ ਸਿੰਘ, ਏ.ਜੀ. (ਪੀ) ਐਚ.ਐਸ. ਰਿਆੜ, ਡੀਏਜੀ (ਪੀ), - ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

1. ਐਸ ਟਿਵਾਣਾ, ਜੇ. (ਓਰਲ)

(1) ਕੀ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਲਈ ਇਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ - ਇੱਕ ਸ਼ੇਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਇਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਕੋਡ ਆਫ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜਰ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਇੱਕ ਸੰਦਰਭ 'ਤੇ ਜਵਾਬ ਲਈ ਸਾਡੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖੜ੍ਹਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸਹੀ ਸਵਾਲ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ ਉੱਪਰ ਦੱਸੇ ਗਏ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਦੇਣ ਲਈ ਕੇਸ ਦੇ ਵਿਸਤ੍ਰਿਤ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਮੈਟ੍ਰਿਕਸ ਦਾ ਇਸਤਿਹਾਰ ਦੇਣਾ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਵਿਵਾਦ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਤੱਥਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਸੰਖੇਪ ਹਵਾਲਾ ਮੰਗਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(2) ਉਰਫ਼ ਬਲਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕਤਲ ਬਾਰੇ ਥਾਣਾ ਫਤਿਹਗੜ੍ਹ ਚੂੜੀਆਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਵਿਖੇ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ 'ਰਿਪੋਰਟ ਨੰਬਰ 212 ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਇਸ ਸਬੰਧੀ ਮੌਜੂਦਾ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੋਈ ਤਫ਼ਤੀਸ਼ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪਾਇਆ ਅਤੇ ਚਲਾਨ ਕਾਗਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕਾਲਮ ਨੰਬਰ 2 ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 193 ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। 2 ਫਰਵਰੀ, 1983 ਨੂੰ, ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਦੇ ਤਹਿਤ

Puran Singh v. Ajit Singh and another (I. S. Tiwana, J.)

ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਰਜ ਕਰਵਾਈ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਸਿੰਘ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ। ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਬਟਾਲਾ ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨਾਂ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਮੁਢਲੇ ਸਬੂਤ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਰਾਹੀਂ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ . ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, ਗੁਰਦਾਸਪੁਰ ਕੋਲ ਪਹੁੰਚ ਕੀਤੀ ਪਰ ਬਾਅਦ ਵਿਚ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਟਿੱਪਣੀ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। *ਰਾਮ ਲਾਲ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਓਜ ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹੋਰ* (1) ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਮੁਲਜ਼ਮ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦਾ ਹੈ " . ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ <ਸੰਬੰਧਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਧੀਕ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਇਸ ਹੁਕਮ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਕਰਨੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਹੈ।

(3) ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਸਮੇਂ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਬੈਚ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਢਲੀ ਬਹਿਸ ਉਠਾਈ ਗਈ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਕੇ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਨਾ ਕਿ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਭਰੋਸਾ ਇਹ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਭਾਗ 'ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ: -

“ਰਿਲਾਇੰਸ ਨੂੰ ਸ਼ੀ ਸ਼ਰਮਾ ਦੁਆਰਾ ਕੇਂਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3.) 'ਤੇ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਹ ਦੋ ਭਾਗਾਂ ਦਾ ਬਣਿਆ ਹੋਇਆ ਹੈ। ਪਹਿਲਾ ਹਿੱਸਾ ਜੋ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੂੰ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਰਜ਼ੀ ਲਈ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਦੂਜਾ ਭਾਗ ਜੋ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਹੈ 'ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ - ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਿਆਂ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। (1)। ਇਹ ਮੈਗਿਸਟ੍ਰੇਟ 'ਤੇ ਹੁਕਮ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਉਹ, ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਲੈਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਇਸ ਤੱਥ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਪਰਾਧ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਹੈ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਹੈ। ਸੰਹਿਤਾ ਦੇ ਅਧਿਆਇ XXXIII ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿੱਚ ਇਸ ਉਪਬੰਧ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣਾ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਮਾਨਤ ਅਤੇ ਭਾਂਡ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਹੈ, ਦਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਅਰਥ ਹੈ ਜੋ ਨੈਟੂ ^ ਦੀ ਅਣਦੇਖੀ ਜ਼ਰਮ ਲਈ ਉਹ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟੀ ਜਾਰੀ ਕਰੇਗਾ। ਪਹਿਲੀ ਮਿਸਾਲ. ਇਹ ਵਿਵਸਥਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਪਾਸ ਜਾਂ ਗਲਤ ਅਰਥਾਂ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ। ”

ਅਤੇ ਦੁਬਾਰਾ, "ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਇਸ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਣਦੇਖੀ ਕੀਤੀ।"

ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਮੰਨ ਕੇ ਖਾਰਜ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ ਕਿਉਂਕਿ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ ਸ੍ਰੀ ਆਰ.ਐਸ. ਆਹਲੂਵਾਲੀਆ ਨੇ ਖੁਲਾਸਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਹੁਣ ਤੱਕ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਖਤਮ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ ਪਰ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਹਵਾਲਾ ਵਿਦਵਾਨ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਹੋਣ 'ਤੇ ਸ਼ੱਕ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਬਣਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ।

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਸੁਪ੍ਰਾ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ, ਅਸੀਂ ਉਪਰੋਕਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ

(2) 1983 (1) CLR 4731

ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਨੁਕਤੇ ਦੀ ਡੂੰਘਾਈ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੇ ਦਿਮਾਗ ਵਿੱਚ, ਕਈ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੀ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ।

(4) ਰਾਜ-ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਪੇਸ਼ ਹੋਏ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਦੋਵਾਂ - ਫੈਸਲਿਆਂ, ਭਾਵ ਰਾਮ ਲਾਲ ਅਤੇ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਕੇਸਾਂ ਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਲਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਮੈਰਿਟ 'ਤੇ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਵੀ ਅਜਿਹੇ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਫੌਜਦਾਰੀ ਜਾਬਤਾ ਦੀ ਧਾਰਾ 204 ਅਤੇ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਉਪ ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ, ਸੀ.ਆਰ. . ਪੀ. C. ਸਿਰਫ ਉਦੋਂ ਹੀ ਆਕਰਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 204, Cr ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। PC, ਨੂੰ - ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਦੋਵੇਂ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲਾਂ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਦੀ ਰੌਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਸਮੁੱਚੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਅਸੀਂ ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ ਦੀਆਂ ਬੇਨਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਯੋਗਤਾ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ।

(5) ਇਹ ਵਿਵਾਦ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 204, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ., ਇਕਮਾਤਰ ਸੈਕਸ਼ਨ ਹੈ ਜੋ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਰਵਾਈ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕਿਸੇ ਨਿੱਜੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਜਾਣਕਾਰੀ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਭਾਵੇਂ ਸੰਮਨ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਾਰੰਟ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਾਰੰਟ, ਪਰ ਇਸ ਧਾਰਾ ਦੇ ਦੋ ਅਪਵਾਦ ਹਨ। ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਧਾਰਾ 87 ਦੇ ਤਹਿਤ, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ., ਉਸ ਧਾਰਾ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸੰਮਨ ਦੇ ਬਦਲੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ, ਦੂਜਾ, ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਧਾਰਾ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੇਕਰ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਕਰਨਾ ਠੀਕ ਸਮਝਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਸਵਾਲ ਜੋ ਵਿਚਾਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪੇ ਗਏ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੇ ਗਏ ਵਿਵੇਕ ਨੂੰ ਧਾਰਾ 438 ਦੀ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੋਕਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਨੂੰ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਸਾਡਾ ਵਿਚਾਰਿਆ ਜਵਾਬ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਹੈ। ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸ਼ਬਦ (ਜੋ ਅਜਿਹਾ ਵਿਅਕਤੀ) ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਸਿਰਫ ਉਸ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਕਿਸੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਸੂਚਨਾ ਜਿਸ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ 'ਤੇ ਬਾਣੇ ਦਾ ਵਿੱਚਾਰਜ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ

ਵਾਰੰਟ, ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਅਨੁਰੂਪ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰੇ। ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਦੀ ਸਪੱਸ਼ਟ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਜਿੱਥੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਵਜੋਂ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਇਜਾਜ਼ਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਾਂ, ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਉਹ ਲਾਜ਼ਮੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪਹਿਲੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਹੈ।

ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਦੇ ਕੇਸ ਸੁਪ੍ਰਾ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀਆਂ ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰ ਸਹਿਤ ਅਸਹਿਮਤ ਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ,

Puran Singh v. Ajit Singh and another (I. S. Tiwana, J.)

ਅਸੀਂ ਉਸੇ ਨੂੰ ਓਵਰ-ਰੇਲ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

(6) ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਸੁਪਰਾ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ ਭਾਵੇਂ ਕਿ 1 ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਉਸ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਤਤਕਾਲ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਭੌਤਿਕ ਅੰਤਰ ਹੈ, ਫਿਰ ਵੀ ਮੇਰਾ ਵਿਚਾਰ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸਿੱਟਾ ਦੁਬਾਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਈ ਹੈ। ਦੀ ਧਾਰਾ 438, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀ.ਸੀ. ਕੋਲ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਧਾਰਾ 204, ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ., ਪ੍ਰਤੀ ਪੁੱਤਰ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਤਲਬ ਕਰਨ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਲ ਹੈ। ਇਹ ਉਹ ਮਾਮਲਾ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡਾਵਲੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਰੁੱਧ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸ਼ਿਕਾਇਤ 'ਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸੰਮਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ, ਨੇ ਧਾਰਾ 438 (1), ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਮੌਜੂਦ ਵਿਚਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਜੇਕਰ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਧਾਰਾ 209, ਸੀਆਰ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੀ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸਨ। ਪੀਸੀ ਉਸਨੇ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧਾਰਾ 438, ਸੀਆਰ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦਾ ਇਹ ਹੁਕਮ ਸੀ ਜੋ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚੁਣੌਤੀ ਦਾ ਵਿਸ਼ਾ ਸੀ। ਉਸ ਹੁਕਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਮੁਢਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਸੀ ਕਿ “ਧਾਰਾ 438, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਕੋਈ ਹੁਕਮ ਜਾਰੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ।

ਇਸ ਦਲੀਲ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਵਿਦਵਾਨ ਜੱਜ ਨੇ ਧਾਰਾ 438(1) ਅਤੇ (3) ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ: -

“ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਦਰਸਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਉਸਦੀ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਸੂਰਤ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਇਹ ਪਤਾ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਉਪ ਧਾਰਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਪ ਪੜ੍ਹ ਲਿਆ ਜਾਵੇ, ਤਾਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਉਚਿਤ ਦਾਇਰੇ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਅਨੁਸਾਰ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਬੰਧੀ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਿਸੇ ਥਾਣੇ ਦੇ ਇੰਚਾਰਜ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਨ ਸਮੇਂ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਸਪਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੇ ਜਾਣ 'ਤੇ ਸਬੰਧਤ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨੀ ਪਵੇਗੀ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਇਸ ਉਪ-ਧਾਰਾ ਦੇ ਬਾਅਦ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਅਜਿਹੇ ਅਪਰਾਧ ਦਾ ਨੋਟਿਸ ਲੈਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਵਾਰੰਟ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਤਾਂ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਜੋ ਇਸ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼। ਇਸ ਤੋਂ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਉਪ ਧਾਰਾ (1) ਅਧੀਨ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਹੁਕਮਾਂ ਤੱਕ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਵੱਲੋਂ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ। ਜੇਕਰ ਇਸ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕੇ ਹਨ, ਤਾਂ

ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਸਵਾਲ ਹੀ ਪੈਦਾ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਕਿਉਂਕਿ ਸਬੰਧਤ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਆਪਣਾ ਮਨ ਲਾਗੂ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰ ਚੁੱਕਾ ਹੈ।

ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਬਿਨੈਕਾਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਣ ਸਮੇਂ ਹਿਰਾਸਤ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਸਨ, ਇੱਕ ਢੁਕਵੀਂ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਧਾਰਾ 438 ਤਹਿਤ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ, ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ, ਦ. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸਿੰਗਲ ਜੱਜ ਨੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਾਪਤ ਕੀਤਾ: -

ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ, ਬੀ.ਵੀ. ਸਿੱਖਿਅਤ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਨੇ ਰਿਜ਼ਰਵ ਪੰਡੈਟਸ ਨੰ. 2 ਤੋਂ 5 ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹੁਕਮਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

(7) ਧਾਰਾ 438, ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਕਿਵੇਂ ਹੈ। ਪੀਸੀ, ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਲਈ ਇਸ ਤੱਥ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਨੇ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕੀਤੇ ਹਨ, ਇਸ ਫੈਸਲੇ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਧਾਰਾ 438 ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਮੁੱਖ ਸੰਚਾਲਨ ਕਾਰਕ, ਸੀ.ਆਰ. PC, ਇੱਕ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਕਮਿਸ਼ਨ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਦੁਆਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਦੀ ਖਦਸ਼ਾ ਹੈ। ਧਾਰਾ ਇਸ ਗੱਲ ਵਿਚ ਕੋਈ ਭੇਦ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀ ਕਿ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਫੜੀ ਗਈ ਹੈ ਜਾਂ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ। ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਾਰੰਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਾ, ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ, ਜਾਇਜ਼ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੀ ਖਦਸ਼ਾ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਪ੍ਰਾਰਥਨਾ ਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਧਾਰਾ 438 (1), ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ., ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਰਾਹੀਂ ਤਲਬ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਭਾਵ, ਲਗਭਗ ਉਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਰਾਹਤ ਜੋ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 438 (1), ਸੀ.ਆਰ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। PC—ਫਿਰ ਵੀ ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਅਜਿਹੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਜਾਂ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 438 (1) ਦੇ ਤਹਿਤ 'ਮੁਕੱਦਮਾ' ਦੀ ਗ੍ਰਾਂਟ, ਮੇਰੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਖਾਸ ਕੇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਨਾ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਦੁਆਰਾ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ 'ਤੇ। ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ.

ਰਾਉ ਲਾਲ ਦੀ ਸੁਪਰਾ ਵੇਲ ਵਿੱਚ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਟਾਲ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਵਿਰੋਧੀ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਸਮੇਂ ਉਸ ਨੂੰ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਫਿਰ ਵੀ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਇਹ ਸੰਭਵ ਤੌਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਸੀ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਅਗਾਊਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਘਾਟ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਗੈਰ-ਅਭਿਆਸ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਧੂ, ਵਿਦਵਾਨ ਐਡਵੋਕੇਟ-ਜਨਰਲ, ਨੇ ਵੀ ਮੁਫਤ ਕਾਨੂੰਨੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਮੇਟੀ ਜਮਸ਼ੇਦਪੁਰ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ (3) ਵਿੱਚ ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦੇ ਇਸ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੀ ਰੋਸ਼ਨੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਲੀਲ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਕਿ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ ਕੋਲ ਕੀ ਤੋਲਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਸਵਾਲ ਲਈ ਸੁਪਰਾ ਅਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਅਸੀਂ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਉਸ ਪਹਿਲੂ ਵਿੱਚ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਹ ਉਹ ਹੈ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭੂਤਾ ਨੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੀ ਭਵਿੱਖੀ ਅਗਵਾਈ ਲਈ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕੀਤਾ ਹੈ: -

“ਸ੍ਰੀ ਸਿੱਬਲ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਇੱਕ ਹੋਰ ਮੁਸ਼ਕਲ ਦਾ ਵੀ ਜ਼ਿਕਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਹੈ ਕਿ

Puran Singh v. Ajit Singh and another (I. S. Tiwana, J.)

ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਵਾਈ ਯੋਗ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ,

(3) 1982 ਕਰੋੜ ਐਲਜੇ 1943

ਅਮਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਸਿਰਫ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਦੇ ਲੀਬਿਤ ਹੋਣ ਦੌਰਾਨ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿ ਜਦੋਂ ਕੇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਤੀਬੱਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਮੁੜ-ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰ ਲਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਨਵੀਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇਣੀ ਪਵੇਗੀ। ਇਹ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਅਨੁਸਾਰੀ ਲਾਭ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਅਸੁਵਿਧਾ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਦਾ ਹੈ ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਦਾ ਸਬੰਧ ਹੈ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਸਥਿਤੀ ਨੂੰ ਆਸਾਨੀ ਨਾਲ ਟਾਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਸੀ. 441 ਉਪ-ਧਾਰਾ (3) ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਵਸਥਾ ਹੈ। ਪੀ.ਸੀ. ਦੇ ਤਹਿਤ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦਿੱਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕੇ, ਜਿਸ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ, ਵਚਨਬੱਧ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕਰਕੇ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। S. 209 c1 ਤੋਂ ਵੀ ਸਪਸ਼ਟ ਹੈ। (b) ਕਰੋੜ ਦਾ ਪੀ.ਸੀ. ਕਿ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਕੋਲ "ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਮੁਕੰਮਲ ਹੋਣ ਤੱਕ" ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਨ ਦਾ ਅਥਤਿਆਰ ਹੈ, ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਕੇਸਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਅਪਰਾਧ ਸੈਸ਼ਨ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮੁਕੱਦਮਾ ਚਲਾਉਣ ਯੋਗ ਹੋਵੇ। ਇਸ ਲਈ, ਅਸੀਂ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਹ ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸਖਤੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਚੇਗਾ ਜੇਕਰ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜ਼ਮਾਨਤ 'ਤੇ ਰਿਹਾਅ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ, ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ ਜਾਂ ਬਿਨਾਂ ਜ਼ਮਾਨਤ ਦੇ ਨਾਲ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮਾਮਲਾ ਹੋਵੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਨਾ ਸਿਰਫ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਪਾਬੰਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਬੁਲਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਪੇਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਵੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸ਼੍ਰੀਮਾਨ "ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਦੀ ਤਰਫ ਕੇ.ਜੀ. ਭਗਤ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਹਨ ਕਿ ਇਹ ਇੱਕ ਅਜਿਹੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਉਮੀਦ ਅਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕਰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ, ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਕੋਈ ਖਾਸ ਕਾਰਨ ਨਾ ਹੋਣ। ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰ ਰਿਹਾ।"

(8) ਰਾਮ ਲਾਲ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਫੈਸਲਾ ਸੁਪ੍ਰਾ ਹੈ ਕਿ ਧਾਰਾ 438 (1), ਸੀ.ਆਰ. ਪੀਸੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਇੱਕ ਮੈਜਿਸਟਰੇਟ ਦੁਆਰਾ ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਜਾਂ ਗੈਰ-ਜ਼ਮਾਨਤੀ ਵਾਰੰਟ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸੰਮਨ ਕਰਨ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਇੱਕ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਵੀ ਜ਼ਿਆਦਾ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ।

(9) ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਉੱਪਰ ਦਿੱਤੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਅਸੀਂ ਇਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਬੇਅਸਰ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਖਾਰਜ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਪ੍ਰੈਮ ਚੰਦ ਜੈਨ, ਕਾਰਜਕਾਰੀ ਚੀਫ ਜਸਟਿਸ।—ਮੈਂ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ।

HSB

ਡਿਸਕਲੇਮਰ:- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਵਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

